

לא קיבצה את שיריה זמן כה רב. אמר רה, כי היא חוששת שמא יטבע ספרה בעי רמת חבן. חשש זה יש לו על מה שיסי מוך במציאות חיינו, ההזנקה לא פעם בשופרות קולניים של יחסי ציבור את הצלילים האמיתיים.

מקוריות בעלת-עצמה

אתה קורא עמוד אחר עמוד ושואל את עצמך מהכן צצה שירה זו הנקיה מכל אורגמוניקה ומליצה. מהיכן מודרי ניזם זה שלה. והרי המשוררית כבת שבי עים היא והתחילה לכתוב לפני הרבה הרבה שנים ובלי ששים עולה מחשבה אפרי קורסית, כי אולי הרחק מן המהומות עלי לאידבר ומן הסערות בצלוחית מים של רבים ממשוררינו, הרחק מן ה"כן אואני גארד — לא אואנגארד", יש בסתר משורר דים של אמת, טובים וחשובים מכל אלה המוארים בזקורים.

וכך כותבת אסתר ראב:
אקליפטוסים פרועים
טעוני צרעות ודבורים
שיר ערש לי דובבו.

או:

אדבק עם ערב על שולי גבעותיך
כחולפה צהיחה מיבבת.
וכשהיא שרה על קהיר כך היא שרה:

קהירה, קהירה!
זונה בלה ופרומה
שוא יקטרו שיכין מור
וממחבואיך האפלים
ריח הקהוה הטובה
תעלי, בצל מסגדיך הוד
אללה עצל
קפול רגליו ישב
כתיבת-זמרה שחוקה
חונך מראש מגדלים יגעגע
ותפילתו עם כרוזים
בשוק תתערב.

אפשר להביא עוד ועוד שירי גוף ושיי רי אהבה טובים וכאלה אינם חסרים בספר, אבל מפאת קוצר המקום נסתפק רק בשיר לירי אחד:

כצפור מתה על הזרם
צפת אז לקראתי
עיניך כבור-עמדו
ומבעד לזהב עמום
רגע עוד לתשא.
זרעותיך עייפות
רועפות עצב
זית דל עלינו
צללים חורים לרגלינו.

דימויים מקוריים ובעלי עוצמה שירית, תיאור בתמונות עתירות-אווירה, לשון מור קקת מכל שומן מליצי — אלה הן התכונות המאפיינות את שירי אסתר ראב.

ליריקה וחלל

איך הסתגלה משוררת ותיקה כאסתר ראב לתופעות מודרניות ואיך היא מגיבה עליהן. מסתבר באופן מפתיע שבי ניגוד למשוררות צעירות ממנה ועל אף הסתגרותה יש בספרה שירים על פצות אטום וטיסות חלל.

השיר "עיר החוף" למשל, הוא מחאה על עולם של מוות:

מגפון, טלפון מגטון
מעל פורש כנפיו
מלאך האבדון
קוביות לבנות
אפורות שחורות:
בתי אנוש תכסי.
מגפון, טלפון מגטון,
מעל פורש כנפיו
מלאך האבדון.

בתוך מציאות זו של הרס ואבדון, חר למת המשוררת, כי העולם כולו מכוסה אפר ושנאה ואילו היא, שנותרה לבדה, זורעת שני גורים למאכל ונוטעת שקדיה לשמח לבבה ומסומת, "לא פסה האהבה". פיזום זה נראה קצת אנכרוניסטי בעור לם זה של "נשירת כוכבים ואבק עולי מות", ואסתר ראב מעירה באירוניה: מי יודע אם לא יקום לה נין בעוד שנים שיעלה לקברה ויתמה על שכתבה פעם:

"מתקן לי רגבי עפרך / מולדת —
כאשר מתקו לי / עוני שמך — / עוני שמים שחורי אימים / ומות נושר מהם!
/ סבתא שוטה / ודאי שרה גם / על "ירח חיוור" / ואני רק תמול חזרתי מירה / שלך / ועידה, סבתא / בין-פלנטרית של קוסמוסאי חלל / סבתא שוטה!

מסתבר, שהסבתא איננה שוטה כל כך, והשלימה זה כבר עם המציאות ואף למד לה לאהוב את העובדה, שהירח החיוור שלה הוא מטרה לא רק לשירים ליריים, אלא גם לטיסי חלל. אין היא מפגרת אחר הזמן, אדרבא הזמן מסגר אוילי אחריה, כי היא רואה בחזונה תיבת נוח, שתופיע אחרי המבול ומחלונה גתה יונה צחורה — יוגת שלום המבשרת את נביטת השלוחה העמוקה. **יורם זאמון**

המשוררת אסתר ראב נולדה בסוף המאה ה-19 בפתח תקווה לאב חקלאי, עולה מהונגריה ש היה אחד מראשוני המושבה. היום היא זוכרת את המרח"בים המכוסים כלני

יות לזהטות באודם, מרחבים בהם הוטעה בתוך עגלת תיניק מלווה עלידי גבר צעיר. אסתר הקטנה גדלה בבית של גבר רים, בהיותה בת יחידה בין שלושה אחים. אהבתו המיוחדת של האב בצירוף רצונה לחקות את אחיה במשחקים ובתעלולים עשאה לנערה שובבה. "בילדותי — היא אומרת — שמעתי שכל המורח ביצי צפ"רים על סוליות נעליו נעשה לצ'מפיון בריצה. התוצאה: מבוקר עד ערב הייתי מטפסת על אקליפטוסים וקוטפת קיני צפ"רים". הילדה הקטנה היחה שיכורה מן המשק הגדול, מן השדות, מן הכרמים, מן הסוסים ומחיות הבית, והיא התהלכה רוויה שפע מראות, כשפרצה המלחמה העולמית הראשונה, נגז האושר. פתח תקווה הפכה לעיירה דלה, אפורה ומשעממת. בתקופה זו היו הספרים, שבלעה בכמויות ענקיות, ידידיה היחידים.

שני גזרים ושקדיה לבנה המשוררת אסתר ראב

העליה השניה הביאה רוח חדשה ואסתר ראב הושפעה מהחלוצים חדורי האידאליים.

בהיותה בת שש-עשרה עזבה את בית אביה ויצאה לדגניה, אל הוריה, שהפצירו בה לחזור הביתה, כתבה נרגשת, בי מוטב שנשלחו לה רובה, כי כמו שהם — ההורים — הגנו על פתח-תקוה, מוטל עליה להגן על דגניה. אחוי שעזבה את דגניה — בגלל קשיי הסתגלות — הקיר מה עם שלושה חברים קבוצה קטנה ליד נס-ציונה, אך התנאים, עוני ורעב, הכריעו. אסתר גאלצה לחזור אל בית הוריה. לימים נישאה אסתר לקרוב משפחה עשיר, והיגרה אחר למצרים. הנשואין היו תחילה — כדבריה — עניין של שיקול חומרי, אך ברבות השנים נעשו לידידות עמוקה. בסוף שנות העשרים נפטר הבעל והיא נשארה הלומה. אסתר ראב השתקעה בתל-אביב בבית מפואר, שנהפך למרכז זם של סופרים, משכילים ואנשי בהימה. בתקופה זו החלה לפרסם את בכורי שיריה בעתון הספרותי "כתובים".

שיר - כשפחדים

כאלה כבאותם הימים אין היום אסתר ראב מתערבת בחברת הסופרים, אבל היא עדיין מתעניינת ביוצרים צעירים. היא התלהבה למשל מאוד מ"מ"לך בשר ודם" של משה שמיר והתפעלה מן הפרוזה של ס. יזהר.
מאן יצא לאור ספרה הראשון, קמפור נים, לא הוסיפה אסתר ראב להוציא לאור ספרים, אף כי פירסמה כל מה שכתבה במוספים ספרותיים. אין היא מרבה לכתוב בשנים האחרונות, אך שיריה פורצים מתוכה — כדבריה — כלבת הר"פרצים ואין בידה להשתיקם. שיר לירי זה הוא כשפך דם, כאבן הנגולה מן הלב. כשנשאלה אסתר ראב, שקובץ שיריה החדש הופיע עתה בהוצאת "מסדה", מדוע